

סיכום עונת חורף 2021 - 2022
עוד חורף מזוהם בנחלים, בחופים ובים

שיאנית הסגירות - תל אביב יפו שחופיה נסגרו למשך 56 יום בעקבות הזרמת נגר מהול בביוב

גם השנה, כמו בכל חורף, נסגרו חופי הרחצה לאורך הים התיכון ונמנעו מציבור גדול של שחינים, גולשים וספורטאי חורף. שיאנית הסגירות היא תל אביב יפו, עם 56 ימים בהם החופים היו סגורים. בעקבותיה הרצלייה ובת-ים עם 50 ימי סגירת כל אחת. חוף מי עמי באשדוד, חופי נהרייה ובית ינאי נסגרו בעקבות הזרמת עודפי קולחים. חוף אשדוד ישאר סגור גם עם תחילת עונת הרחצה

לסגירת חופים לרחצה בתקופת החורף שתי סיבות עיקריות:

- א. **חיבורים צולבים ולא חוקיים בין צינורות הביוב והתיעול** (מנקזים את מי הגשם בחורף) גורמים לחדירת ביוב לצינורות התיעול ומזרימים אותו לחופי הרחצה וליים באמצעות 200 הנקזים העירוניים שלאורך החופים. "צלול" דגמה חלק מהנקזים באשדוד, בת ים, תל אביב, הרצליה, נתניה וחיפה ומצאה עדויות חותכות להזרמת ביוב שמסכן את הסביבה הימית, בעלי החיים ובריאות המתרחצים.
  - ב. **איכות נמוכה של הקולחים (ביוב מטופל) ומחסור בנפח איגום במאגרים** - ישראל משתמשת בקולחים להשקייה חקלאית. בימי החורף שבהם אין השקייה הקולחים נאספים במאגרים. היעדר נפח מספק גורם להזרמתם לנחלים וליים. איכות נמוכה של הקולחים גורמת לזיהום ולסגירת החופים לרחצה. בנוסף לנזק לציבור שנמנעת ממנו הגישה לים, ההזרמה גורמת לנזק סביבתי וכלכלי רב - בזבוז מים שאפשר היה להשתמש בהם להשקייה חקלאית (בין 40 ל-100 מיליון מ"ק בשנה), פגיעה בנחלים בשיקום מושקעים משאבים רבים ופגיעה בבריאות המתרחצים. **תשוב לציין**: הזרמת ביוב וקולחים לסביבה אסורה על-פי התקנות, אך למרות זאת המזרימים אינם נענשים בשל היעדר אכיפה מצד רשות המים והמשרד להגנת הסביבה. בתגובה לתופעה מרגיזה זו, הפוגעת בטבע ובספורטאי החורף הרבים, שמספרם עולה משנה לשנה, הכריזה צלול על מבצע דיגומים "דוגמים" "צלול" במסגרתו דגמה את את הנקזים העירוניים במספר ערים כדי להוכיח שמה שהם מזרימים לים הם לא מי גשם בלבד, אלא גשם מהול במי ביוב המסכן את בריאות הסביבה הימית והמתרחצים.
- חופי תל אביב יפו, בתי ים והרצלייה** נסגרו לרחצה בעקבות הזרמת ביוב מהול במי גשם לים באמצעות צינור השפד"ן במוצא רידינג בצפון תל אביב. הזרמת הביוב גרמה לסגירת חופים נרחבת. ביוב זורם לים גם דרך הנקזים העירוניים הממוקמים לאורך החופים בעקבות חיבורים צולבים בתוך בערים. דגימות שערכו צלול והשפד"ן במוצאי הנקזים העירוניים בהרצלייה ובתל אביב גילו עדויות לזליגת ביוב בעקבות החיבורים הצולבים.
- חוף מי עמי באשדוד** נסגר לרחצה ב-25 בנובמבר, ועל-פי הערכות יישאר סגור לרחצה גם בתחילת עונת הרחצה שתפתח ב-8 לאפריל 2022. הסיבה לכך היא הזרמת קולחים ממט"ש ומאגרי תימורים לנחל לכיש, שבשיקומו השקיעה אשדוד משאבים רבים, ומשם לים התיכון. ההזרמה מבוצעת זאת בעקבות החלטת משרד הבריאות שלא לאפשר שימוש בקולחים בשל איכותם הנמוכה, עובדה שחייבה את הזרמתם, באישור הוועדה למתן צווי הרשאה להזרמה לנחל. מאחר וההזרמה מתנהלת באיטיות, הנוק לנחל לכיש שבשיקומו השקיעה עיריית אשדוד משאבים רבים, הוא רב, והחוף ישאר סגור גם עם תחילת עונת הרחצה.
- חופי נהרייה הצפוניים** נסגרו לרחצה ב-24 בפברואר 2022 ויישארו סגורים לרחצה עד ל-31 במרץ 2022 – הסיבה היא עודפי קולחים ממט"ש נהרייה, שאיכותם נמוכה, המוזרמים ישירות לים באמצעות צינור, בסמוך לשמורת טבע, תוך זיהום מי הים.

חוף בית ינאי נסגר לרחצה ב-7 במרץ 2022 בעקבות הזרמת ביוב מזוהם מתחום הרשות הפלשתינית והזרמת קולחים ממט"ש ממאגרים באזור. אלכסנדר מוגדר כנחל המזוהם בארץ וקולחים באיכות נמוכה זורמים בו בכל ימות השנה.

מה צריך לעשות?

נגר עירוני

1. לנתק את החיבורים הצולבים בין מערכות הביוב והתיעול – באחריות הרשויות המקומיות והתאגידים.
2. למנוע את זיהום הנגר העירוני, במיוחד לאחר הגשם הראשון, באמצעות ניקוי רחובות הערים לפני בוא הגשם – באחריות הרשויות המקומיות.
3. לצמצם את כמות הנגר באמצעות החדרתו לקרקע (תכנון עירוני, פארקים, גינות מחלחות ועוד).

עודפי קולחים

1. להכין תוכנית אב למכונים לטיהור שפכים ולמאגרי הקולחים בהתאם לצפי הגידול באוכלוסיה ובהתאם לתוכניות לסגור מט"שים ישנים ולהרחיב אחרים – באחריות רשות המים
2. להקים מאגרי קולחים בנפח מספק ועם יתירות בהתאם לגידול האוכלוסיה, שימנעו את הזרמת העודפים לנחלים וליים – באחריות רשות המים והאוצר.
3. להעלות את איכות הקולחים כך שאם יוזרמו לנחלים וליים לא יגרמו לזיהום ולסגירת חופים – למרות שהתקנות מחייבות את כל המט"שים לטפל בשפכים לרמה שלישונית, מחצית מהקולחים מטופלים לרמה שניונית בלבד - באחריות בעלי המט"שים, רשות המים ומשרד האוצר.

טבלת סגירת החופים – מבוססת על הודעות משרד הבריאות

מי הים בחופי הרחצה המוכרזים מנוטרים אחת לשבוע בעונת הרחצה ואחת לחודש בחודשי החורף (מלבד החופים המותרים לרחצה, בהם נמשך הדיגום בתדירות של אחת לשבוע גם בחורף). הבדיקות כוללות חיידקים מסוג אנטרוקוק צואתי המשמשים כאינדיקטור להימצאותו של זיהום ממקור זה.

חוף	התחלה	סיום	סה"כ	סיבה
בית ינאי	7.3			שפכים מנחל אלכסנדר
נהרייה	24.2	31.3	35	קולחים ממט"ש נהרייה
תל אביב	10.2	14.2	3	נגר מהול בשפכים
בת ים	10.2	14.2	3	נגר מהול בשפכים
הרצלייה	10.2	14.2	3	נגר מהול בשפכים
תל אביב	16.1	9.2	23	נגר מהול בשפכים
בת ים	16.1	9.2	23	נגר מהול בשפכים
הרצלייה	16.1	9.2	23	נגר מהול בשפכים
תל אביב	17.12	29.12	13	נגר מהול בשפכים
בת ים	17.12	29.12	13	נגר מהול בשפכים
הרצלייה	17.12	29.12	13	נגר מהול בשפכים
תל אביב	9.12	13.12	5	נגר מהול בשפכים
תל אביב	1.12	6.12	6	נגר מהול בשפכים
בת ים	1.12	6.12	6	נגר מהול בשפכים
הרצלייה	1.12	6.12	6	נגר מהול בשפכים
אשדוד	25.11			קולחים ממט"ש תימורים ללכיש
תל אביב	19.11	24.11	6	נגר מהול בשפכים
הרצלייה	19.11	24.11	6	נגר מהול בשפכים
בת ים	19.11	24.11	6	נגר מהול בשפכים

ללביש